

RE-KOMP

Asylsökande i introduktion

Två av deltagarna i verkstadstekniskt introduktionsprogram får instruktioner av sin yrkesutbildare.

Ta tillvara kompetensen

I vårt samhälle lever människor som söker asyl. Att ge dem möjlighet att delta i introduktion, betyder att asyltiden utnyttjas effektivt, vilket leder till bättre hälsa, ökat självförtroende och snabbare väg till arbete och egenförsörjning.

Det innebär en ren tidsvinst för individen och en kostnadsbesparing för kommunen. De som inte får stanna är bättre rustade för ett återvändande.

“Vi måste inse att de asylsökande är en del av vårt samhälle”

Vinster för alla

→ I Malmö har sedan maj 2002 möjligheten funnits för motiverade asylsökande att delta i kommunens introduktionsprogram. Det är ett alternativ för dem som vill studera mer intensivt och fokuserat än vad som erbjuds i svenskundervisning för invandrare, sfi, som Migrationsverket anordnar. Migrationsverket och Malmö Stad köper utbildningsplatser i Lernias yrkesinriktade introduktionsprogram och hittills har 56 asylsökande deltagit.

För den som får uppehållstillstånd innebär möjligheten en tidsvinst. Introduktionen är redan påbörjad eller till och med avslarad den dag beskedet kommer. Det betyder att steget till arbete och självförsörjning har förkortats betydligt. En ren kostnadsbesparing för kommunen. Men också de som får avslag på sin asylansökan, har mycket att vinna på introduktionsprogrammet. Yrkeskunskaper hålls uppdaterade och nya erfarenheter inom det egna yrkesområdet kan vara värdefulla när man etablerar sig på arbetsmarknaden i hemlandet eller i ett annat land.

Satsningen har inneburit ett ökat samarbete mellan de inblandade myndigheterna; Migrationsverket, Malmö stad, utbildningsanordnarna och Arbetsförmedlingen. Nu arbetar man med gemensamma krafter för att finna nya vägar som förkortar introduktionsprocessen, istället för att myndigheternas insatser och ansvar avlöser varandra och repeteras gång på gång. Det handlar om att synliggöra och ta tillvara kompetens, och det gagnar hela samhället.

Den asylsökande är en i gruppen

Introduktionen på Lernia innebär heltidsstudier. Utbildningen är yrkesinriktad och bygger på de utbildnings- och yrkeserfarenheter deltagarna har med sig sedan tidigare. Undervisningen sker både med sfi-utbildare och med programutbildare, yrkesmän som lär ut yrkesspråk, yrkeskoder och branschorientering och som är länken till arbetsmarknaden. I utbildningen ingår både arbetsplatsförlagd praktik och teoretisk undervisning.

De asylsökande studerar tillsammans med och på samma villkor som andra kursdeltagare. Utbildarna känner alltid till att en asylsökande finns i gruppen, men den asylsökande själv avgör om hon/han vill berätta för kurskamraterna. Migrationsverket finns hela tiden med som ett stöd både för de asylsökande och för personalen på Lernia.

Motivationen är viktigast

Rekryteringen till introduktionsprogrammet sker genom Migrationsverket.

Det är behoven och önskemålen som kommer fram vid mottagningsamtalen som avgör vilka som kommer i fråga.

– Det är inget erbjudande vi går ut med till alla, säger Nina Aknouche, som är handläggare på Migrationsverket och arbetar med den organiserade verksamheten. Långt ifrån alla har viljan och orken att delta i introduktion. Men de som har stark drivkraft och är motiverade vill vi stötta genom att ge den här möjligheten att utnyttja asyltiden effektivt. Motivationen är viktigast.

Ofta är det de asylsökande själva som uttrycker en önskan om att studera mer intensivt. De som är intresserade kartläggs i samverkan mellan Migrationsverket, Malmö Stad och Arbetsförmedlingen.

En farhåga har varit att erbjudandet att delta i introduktion sänder fel signaler till den asylsökande och väcker falska förhoppningar om asylärendets utgång.

– Vi försöker motverka sådana tendenser, menar Nina Aknouche. Vi är oerhört noga med att påpeka att det inte på något sätt påverkar beslutet. De som deltar i introduktion är medvetna om att de kan bli avisade och är förberedda på det. De som blir avisade tycker, trots sin besvikelse, att det har varit värdefullt. De har fått kunskaper och erfarenheter som de kan ha nytta av och framför allt har de mått bättre.

“Livet börjar inte när man får uppehållstillstånd.”

Nabil Rauf Al-Dujaili, anestesiläkare från Irak, deltog i introduktion under sin asyltid.

– Jag har inte haft tid att må dåligt

– Jag kände att det måste finnas något annat. Att läsa svenska några få timmar om dagen räckte inte för mig.

Så säger Nabil Rauf Al-Dujaili som är en av de asylsökande som deltagit i yrkesinriktad introduktion på Lernia. Nabil är narkosläkare och hade arbetat sex år i yrket innan han sökte asyl i Sverige.

– Det var bra att studera tillsammans med personer som hade samma yrkesbakgrund som jag själv. Det gav mig mycket att träffa personer med erfarenhet av sjukvården i Somalia, Ryssland, Marocko och andra länder. Vi var tre asylsökande, alla läkare från Irak, i vår grupp och vi var helt öppna från början med att vi var asylsökande. De flesta såg positivt på att vi var med i gruppen och vi kände oss accepterade.

Det fanns dock tillfällen då Nabil och de andra asylsökande kände sig utanför. Det var till exempel då Socialstyrelsen var

där för hjälpa kursdeltagarna att fylla i blanketter för att få sina legitimationer värderade.

– Upp till sfi är det OK, säger Nabil, men sedan är det stopp i systemen. Jag kunde inte gå vidare. Som tur var fick jag ett arbete som jag trivs med, och det har betytt väldigt mycket för mig. Jag arbetar som internationell hälsoinformatör och det är ett arbete som ligger inom mitt område. Arbetet har gett mig möjlighet att utveckla min svenska, jag har svenska arbetskamrater och har fått ett stort kontaktnät och lärt mig mycket om hur svensk sjukvård fungerar.

I november 2004 beviljades Nabil Rauf Al-Dujailis uppehållstillstånd och han kan nu gå vidare med att få sin läkarlegitimation prövad och etablera sig inom sin profession.

– Jag är glad att jag fick chansen att vara med i introduktionen. Jag ser så många som lever i en passiv väntan och den dag de får uppehållstillstånd känner de sig gamla och trötta. De har tappat framtidstron. Med introduktionen har jag haft fullt upp att göra hela tiden och jag har inte haft tid att oroa mig.

Några viktiga punkter:

- Att vara överens om målet.
- Tydlighet om att introduktionen inte påverkar asytlärendets gång.
- Medvetenhet om de strukturella hinder som finns för asylsökande.
- Information till all personal som kommer i kontakt med den asylsökande på skolor och praktikplatser.
- Vilja att förändra och pröva nya vägar.

Strukturella hinder

Många av de asylsökande som deltagit i introduktion har yrkeserfarenhet från vården och många är läkare. Till skillnad från sina kurskamrater i den vårdinriktade programutbildningen har de inte kunnat få sina legitimationer värderade, och har inte heller haft möjlighet att göra språk- och kunskapsprovet för sjukvårdspersonal.

Ett annat problem som uppstått genom att introduktionen påbörjas redan under asyldagen är svårigheten att finna studiefinansiering för dem som, efter beslut om uppehållstillstånd, vill komplettera sina studier på gymnasie- eller högskolenivå. Den praxis som Centrala studiestödsnämnden tillämpar innebär att en invandrad person måste ha haft uppehållstillstånd i två år innan han/hon beviljas studiemedel.

De här beskrivna hindren är bromsklossar i introduktionsprocessen. Det stoppar individen att gå vidare till utbildning eller arbete. Under arbetet med asylsökande i introduktion har sådana hinder kunnat identifieras och tydliggöras. Det är viktigt att vara medveten om att hindren finns och att de asylsökande själva är väl informerade. På sikt är det också viktigt att arbeta för att förändra regelverken.

Utvecklingspartnerskapen inom Equal har i uppdrag att påverka policy. Därför har RE-KOMP tillsammans med den nationella tematiska gruppen, NTG Asyl, påtalat att

Fakta, kostnader och vinster

Målet för Equal är ett arbetsliv utan diskriminering och ojämlikhet präglad av mångfald. Alla människor ska ha samma chans i arbetslivet och ha samma rätt att få arbeta och behandlas rättvist på arbetsplatsen.

Asylsökande i introduktion finansieras av:

Malmö Stad	25 %
Migrationsverket	50 %
Equal	25 %

Kostnaden för Migrationsverket ökar, eftersom introduktionsplatserna per individ kostar mer än den av Migrationsverket upphandlade sfi-undervisningen. Malmö stad medfinansierar därför deltagandet i introduktionsprogrammet. Av de 56 som hittills deltagit i introduktionsprogram har till dags dato 18 beviljats uppehållstillstånd. Genom att deras introduktion tidigare lagts har kommunens kostnad sänkts.

Den stora vinsten är att individernas resurser tillvaratas och bekräftas. Det innebär att yrkeskunskaper hålls aktuella och att deltagarna inte riskerar att passiviseras.

CSN:s praxis borde ändras, så att individen snarast möjligt kan bli självförsörjande. Två år extra i bidragsberoende är inte rimligt.

”Jag ville inte sitta hemma och titta på TV och må dåligt, jag ville syssla med något.”

**Mer information: Eva Kaudern-Skarstam, projektledare, Migrationsverket
040-28 43 46, 0709-81 06 59, eva.kaudern-skarstam@migrationsverket.se**

© RE-KOMP 2005 Text: m-produktion Bild: Jenny Lindhe Form: Mera text & form Tryck: Trosa tryckeri AB

EUROPEISKA UNIONEN
Europeiska socialfonden

Equal

Ett utvecklingspartnerskap inom Europeiska socialfondens gemenskapsinitiativ Equal, Tema Asyl

Uppsala kommun
Landstinget Uppsala län
Migrationsverket Uppsala
NybyVision Uppsala
SECA projektledning KB

Röda Korset
Malmö stad
Migrationsverket Malmö
Region Skåne, Sydvästra Skånes
sjukvårdsdistrikt